

Kohtute seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus (kohtukorralduse muudatused)

§ 1. Kohtute seaduse muutmine

Kohtute seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-ga 2¹ järgmises sõnastuses:

„§ 2¹. Kohtumenetluse kestus esimese ja teise astme kohtus

Kohtuasja menetlus ei kesta ühes kohtuastmes üldjuhul üle üheksa kuu arvates asja saabumisest kohtusse, kusjuures nimetatud tähtaja hulka ei arvata aega, mil menetlus oli peatatud või menetlusosalised tagaotsitavad.“;

2) paragrahvi 9 lõiget 2¹ täiendatakse punktidega 1–4 järgmises sõnastuses:

- „1) Harju Maakohtu kohtumaja asub Tallinnas;
- 2) Viru Maakohtu kohtumajad asuvad Jõhvis, Rakveres ja Narvas;
- 3) Pärnu Maakohtu kohtumajad asuvad Haapsalus, Kuressaares, Kärdlas, Paines, Pärnus ja Raplas;
- 4) Tartu Maakohtu kohtumajad asuvad Jõgeval, Tartus, Valgas, Viljandis ja Võrus.“;

3) paragrahvi 9 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtumajad asuvad maakohtu tööpiirkonnas. Kohtumajade täpsed asukohad kehtestab kohtute nõukogu. Iga kohtumaja asukoht on ka maakohtu asukohaks.“;

4) paragrahvi 9 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 9¹ pealkiri muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 9¹. Maakohtu süüteovaldkond ja tsiviilvaldkond“;

6) paragrahvi 9¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtus on süüteovaldkond ja tsiviilvaldkond. Kohtunike arvulise jaotuse valdkondade vahel otsustab kohtu eestseisus.“;

7) paragrahvi 9¹ täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Süüteovaldkonnas on süüteoasjade osakond. Tsiviilvaldkonnas on tsiviilasjade osakond, perekonna- ja eestkoste asjade osakond ning maksejõuetus- ja ühinguõiguse asjade osakond. Kohtunike arvulise jaotuse osakondade vahel otsustab eestseisus.“;

8) paragrahvi 9¹ lõiked 2–4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtunike spetsialiseerumise tagamiseks võib kohtu eestseisus otsustada, et kohtus moodustatakse uusi osakondi.

(3) Iga kohtunik kuulub ühte osakonda. Kohtu eestseisus otsustab, millisesse osakonda kohtunik kuulub.

(4) Maakohtu esimees võib kohtuniku tema nõusolekul üle viia teise valdkonna kohtunikuks. Kohtuniku üleviimise sama valdkonna ühes osakonnast teise otsustab kohtu eestseisus.“;

9) paragrahvi 10 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „vastutav minister“ tekstiosaga „kohtute nõukogu ettepanekul“;

10) paragrahvi 11 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtutes on kuni 164 kohtuniku kohta.“;

11) paragrahvi 11 tekst loetakse lõikeks 1 ja täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Maakohtu kohtunike arvulise jagunemise maakohtute ja kohtumajade vahel otsustab kohtute nõukogu arvestades korrakohase õigusemõistmise vajadust ja tagades isikutele õigusemõistmise kättesaadavuse ning kuulanud ära maa- ja ringkonnakohtute esimeeste arvamuse.“;

12) paragrahvi 11¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtunik ei või keelduda asja arutamisest kohtuasja alluvusjärgse kohtu asukohas.“;

13) paragrahvi 12 lõiked 1 ja 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtu esimees nimetatakse esimese ja teise astme kohtunike seast seitsmeks aastaks. Kohtu esimehe nimetab kohtute nõukogu, kuulanud ära selle kohtu üldkogu arvamuse, mille esimeheks kohtunik nimetatakse. Kohtu esimehe konkursi korraldamiseks moodustab kohtute nõukogu konkursikomisjoni. Kohtu esimehele esitatavad täpsemad nõuded ja konkursi korraldamise korra kehtestab kohtute nõukogu.

(1¹) Kui maakohtu esimeheks nimetatakse kohtunik, kelle alaline teenistuskoht oli teises kohtus, võib maakohtunike üldarv olla suurem käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 nimetatud arvust.“;

14) paragrahvi 12 lõikest 2 jäetakse välja tekstiosa „oma pädevuse piires“;

15) paragrahvi 12 lõiget 3 täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) korraldab kohtuasutuse haldamist koostöös kohtuhaldusteenistusega ulatuses, mis ei ole kohtuhaldusteenistuse pädevuses;“;

16) paragrahvi 12 lõike 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) kooskõlastab kohtuhaldusteenistuse direktori koostatud kohtu eelarve eelnõu;“;

17) paragrahvi 12 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtu esimehe võib kohtute nõukogu enne tähtaja lõppemist vabastada;“;

18) paragrahvi 12 lõiget 4 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) kohtute nõukoguga koostöö mittelaabumise tõttu.“;

19) paragrahvi 12 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab kohtute nõukogu ära kohtu üldkogu arvamuse ja selle ringkonnakohtu esimehe arvamuse, kelle tööpiirkonda maakohus kuulub.“;

20) paragrahvi 12 lõiked 12 ja 13 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(12) Kui maakohtu esimehe ametiaeg lõpeb tähtaja saabumise tõttu, võib kohtunik pöörduda tagasi kohtusse, kus ta oli teenistuses enne maakohtu esimeheks nimetamist, või jätkata kohtunikuna teenistust maakohtus, mille esimees ta oli. Sellekohase avalduse esitab kohtu esimees kirjalikult kohtute nõukogule vähemalt kolm kuud enne ametiaja lõppemist.

(13) Kui kohaldatakse käesoleva paragrahvi lõikeid 11 ja 12, võib kohtunike üldarv olla suurem käesoleva seaduse § 11 lõikes 1, § 19 lõikes 1 ja § 23 lõikes 1 nimetatud arvust.“;

21) paragrahv 14 tunnistatakse kehtetuks;

22) paragrahvi 15 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kinnistusosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid, kinnistussekretärid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast kinnistusosakonna juhataja.“;

23) paragrahvi 16 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Registriosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid, registrisekretärid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast registriosakonna juhataja.“;

24) paragrahvi 16¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Maksekäsuosakonna koosseisu kuuluvad kohtunikuabid ja muud kohtuteenistujad. Kohtu esimees määrab kohtunikuabide seast maksekäsuosakonna juhataja.“;

25) paragrahvi 16² lõiked 3 ja 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Pärnu Maakohtu esimees nimetab Pärnu Maakohtu perekonna- ja eestkoste asjade osakonna koosseisu kuuluvate kohtunike seast neljaks aastaks eestkoste järelevalve osakonna juhataja. Osakonnajuhatajale kohaldatakse käesoleva seaduse § 12² lõigetes 3 ja 4 sätestatut.

(4) Eestkoste järelevalve osakonna kodukorra kinnitab Pärnu Maakohtu eestseisus, kuulanud ära maakohtute esimeeste arvamuse.“;

26) paragrahvi 18 lõiget 2¹ täiendatakse punktidega 1 ja 2 järgmises sõnastuses:

„1) Tallinna Halduskohtu kohtumaja asub Tallinnas;

2) Tartu Halduskohtu kohtumajad asuvad Jõhvis ja Tartus.“;

27) paragrahvi 18 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtumajad asuvad halduskohtu tööpiirkonnas, mille määrab valdkonna eest vastutav minister kohtute nõukogu ettepanekul. Kohtumajade täpsed asukohad otsustab kohtute nõukogu. Iga kohtumaja asukoht on ka halduskohtu asukoht.“;

28) paragrahvi 18 lõige 4 tunnistatakse kehtetuks;

29) paragrahvi 19 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Halduskohtutes on kuni 26 kohtuniku ametikohta.“;

30) paragrahvi 19 tekst loetakse lõikeks 1 ja täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Halduskohtu kohtunike arvulise jagunemise halduskohtute ja kohtumajade vahel otsustab kohtute nõukogu, arvestades korrakohase õigusemõistmise vajadust ja tagades isikutele õigusemõistmise kättesaadavuse ning kuulates ära halduskohtute esimeeste ja ringkonnakohtute esimeeste arvamuse.“;

31) paragrahvi 19¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtunik ei või keelduda asja arutamisest kohtuasja alluvusjärgse kohtu asukohas.“;

32) paragrahvi 20 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui halduskohtu esimeheks nimetatakse teise kohtu kohtunik, võib halduskohtunike üldarv olla suurem käesoleva seaduse § 19 lõikes 1 nimetatud arvust.“;

33) paragrahvi 22 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Tallinna Ringkonnakohus asub Tallinnas ja Tartu Ringkonnakohus Tartus. Kohtumajade täpsed asukohad otsustab kohtute nõukogu.“;

34) paragrahvi 22 lõige 7 tunnistatakse kehtetuks;

35) paragrahvi 23 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ringkonnakohtutes on kuni 46 kohtuniku kohta.“;

36) paragrahvi 23 tekst loetakse lõikeks 1 ja täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Kohtunike arvulise jagunemise ringkonnakohtute vahel otsustab kohtute nõukogu, kuulanud ära ringkonnakohtute esimeeste arvamuse.“;

37) paragrahvi 24 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kohtu esimehe võib kohtute nõukogu kooskõlastatult Riigikohtu üldkoguga teenistusest enne tähtaja lõppemist vabastada.“;

38) paragrahvi 24 lõiget 4 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) kohtute nõukoguga koostöö mittelaabumise tõttu.“;

39) paragrahvi 24 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 nimetatud juhul kuulab kohtute nõukogu ära kohtu üldkogu arvamuse.“;

40) paragrahvi 24¹ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtunike arvulise jaotuse kolleegiumide vahel otsustab ringkonnakohtu eestseisus.“;

41) paragrahvi 24² lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtute nõukogu nimetab ringkonnakohtu esimehe ettepanekul viieks aastaks kolleegiumi esimehe sama kolleegiumi liikmete seast. Kolleegiumi esimehe võib ennetähtaegselt vabastada kohtu esimehe ettepanekul kohtute nõukogu otsuse alusel või tema enda soovil.“;

42) paragrahvi 24² lõiget 2 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) korraldab tagasiside andmise oma tööpiirkonna esimese astme kohtu kohtuniku tööle.“;

43) paragrahvi 28 täiendatakse lõikega 6 järgmises sõnastuses:

„(6) Kolleegiumi esimees korraldab tagasiside andmise teise astme kohtuniku tööle.“;

44) paragrahvi 34 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Registriandmete koosseisu, andmete esitamise korra ja andmetele juurdepääsu õiguse taotlemise täpsema korra kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“;

45) paragrahvi 34 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud kord kooskõlastatakse kohtute nõukoguga.“;

46) paragrahvi 36 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks;

47) paragrahvi 36 teksti täiendatakse punktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) valib kohtu eestseisuse valitava liikme;“;

48) paragrahvi 36 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) annab kohtute nõukogule arvamuse kohtu esimehe ametisse nimetamise ja seaduses sätestatud juhul ka ametist vabastamise kohta;“;

49) seadust täiendatakse §-dega 36¹ ja 36² järgmises sõnastuses:

„§ 36¹. Kohtu eestseisus

(1) Esimese astme kohtu eestseisusesse kuuluvad kohtu esimees ja neljaks aastaks valitud liikmed:

1) üks kohtu üldkogu ja üks kohtute nõukogu poolt valitud kohtunik, kui kohtunike arv kohtus on kuni 15;

2) kaks kohtu üldkogu ja kaks kohtute nõukogu poolt valitud kohtunikku, kui kohtunike arv kohtus on 16 – 30;

3) kolm kohtu üldkogu ja kolm kohtute nõukogu poolt valitud kohtunikku, kui kohtunike arv kohtus on üle 30 kohtuniku.

(2) Ettepaneku eestseisuse liikmete nimetamiseks kohtute nõukogule esitab kohtu esimees.

(3) Ringkonnakohtu eestseisusesse kuuluvad kohtu esimees, kolleegiumi esimehed ning kohtu üldkogu poolt neljaks aastaks valitud kolm liiget.

(4) Eestseisuse kutsub kokku ning selle töö korralduse ja teenindamise tagab kohtu esimees. Eestseisus tuleb kokku kutsuda vähemalt kahe eestseisuse liikme taotlusel.

§ 36². Kohtu eestseisuse pädevus

(1) Kohtu eestseisus:

1) kinnitab kohtunike tööjaotusplaani;

2) kehtestab kohtu kodukorra;

3) otsustab ajutiste menetlusgruppide moodustamise;

4) täidab muid seaduses ette nähtud ülesandeid.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud menetlusgrupp koosneb vähemalt kolmest kohtunikust ja moodustatakse osakonna või kolleegiumi siseselt teatud liiki kohtuasjade läbivaatamiseks. Kohtunik võib samaaegselt kuuluda mitmesse menetlusgruppi.“;

50) paragrahvi 37 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „ette tööjaotusplaanis.“ tekstiosaga „Maakohtu tööjaotusplaaniga määratakse kohtunike kuulumine osakonda spetsialiseerumise järgi.“;

51) paragrahvi 37 lõiget 1¹ täiendatakse pärast tekstiosa „vajalikus määras“ tekstiosaga „ ning kohtunike töökoormust kohtuhalduse ülesannete täitmise või kohtunike omavalitsusorganite või Vabariigi Valimiskomisjoni töös osalemise korral“;

52) paragrahvi 37 lõiget 1² täiendatakse pärast tekstiosa „kuuel kuul“ tekstiosaga „mitte rohkem kui“;

53) paragrahvi 37 lõiget 2 täiendatakse punktiga 3² järgmises sõnastuses:
„3²) asjade jaotamisel arvestatakse vajadust korraldada asjades suulisi istungeid või isiku ärakuulamisi;“;

54) paragrahvi 37 lõike 2 punktist 4¹ jäetakse välja tekstiosa „kohtu esimehele, kolleegiumi esimehele ja osakonnajuhatajale“;

55) paragrahvi 37 lõiked 4 ja 4¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Tööjaotusplaani kinnitatakse üheks kalendriaastaks. Eestseisus võib tööaasta kestel tööjaotusplaani muuta üksnes mõjuval põhjusel.

(4¹) Kohtute nõukogu kehtestab kohtunike tööjaotusplaani koostamise täpsemad alused, sealhulgas kohtunike spetsialiseerumise põhimõtted. Tööjaotusplaaniga tuleb tagada tsiviilkohtunike spetsialiseerumine perekonnaõiguse ja eestkoste asjadele, maksejõuetuse- ja ühinguõiguse asjadele, tööõiguse asjadele, intellektuaalse omandi kaitse asjadele, süüteokohtunike spetsialiseerumine alaealistega seotud süüteoasjadele, lähisuhtevägivalla asjadele ja majandusvaldkonna süütegude asjadele ning halduskohtunike spetsialiseerumine planeerimisõiguse asjadele, keskkonnaõiguse asjadele ja maksuõiguse asjadele. Kohtud lähtuvad tööjaotusplaani kinnitades käesolevast seadusest ja kohtute nõukogu kehtestatud alustest.“;

56) paragrahvi 37¹ lõiget 1 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) mõjuva põhjusega, arvestades õigusemõistmise korrakohase toimimise vajadust.“;

57) paragrahvi 37¹ lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

58) paragrahvi 38 lõike 3 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) valib kohtute nõukogu kohtunikest liikmed ja asendusliikmed kooskõlas käesoleva seaduse § 40¹ lõigetega 1-5;“;

59) paragrahv 38³ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 38³. Kohtute nõukogu ülesannete üleandmine Riigikohtu esimehele

Kui kohtute nõukogu ei saa erakorralise või sõjaseisukorra ajal kokku tulla, võib edasilükkamatute vajaduste korral täita kohtute nõukogu ülesandeid Riigikohtu esimees.“;

60) paragrahv 38⁵ tunnistatakse kehtetuks;

61) paragrahvi 38⁷ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui kohtu esimehe ametiaeg lõpeb erakorralise või sõjaseisukorra ajal, võib kohtute nõukogu kohtu esimehe ja Riigikohtu esimehe nõusolekul tema ametiaega pikendada. Kohtu esimehe volitused kehtivad kuni kuus kuud erakorralise või sõjaseisukorra lõppemisest arvates.“;

62) paragrahvi 39 lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtuasutuste haldamist korraldab kohtute nõukogu. Kohtud täidavad kohtuhaldusülesandeid, kui see tuleneb seadusest.

(2) Seaduses sätestatud juhul täidab kohtuhaldusülesandeid Justiits- ja Digiministeerium. Valdkonna eest vastutav minister võib oma pädevusse kuuluva kohtuhaldusülesande anda üle kohtute nõukogule.“;

63) paragrahvi 39 lõiget 3 täiendatakse pärast tekstiosa „vastutaval ministril“ tekstiosaga „ja kohtute nõukogul“;

64) paragrahv 40 tunnistatakse kehtetuks;

65) seadust täiendatakse §-ga 40¹ järgmises sõnastuses:

„§ 40¹. Kohtute nõukogu koosseis ning töökorraldus

(1) Kohtute nõukokku (edaspidi *nõukogu*) kuuluvad:

- 1) Riigikohtu esimees;
- 2) kaks ringkonnakohtunikku;
- 3) kolm esimese astme kohtunikku.
- 4) Riigikogu liige;
- 5) Advokatuuri juhatuse nimetatud vandeadvokaat;
- 6) õiguskantsler või tema nimetatud esindaja.
- 7) Justiits- ja Digiministeeriumi kantsler või tema nimetatud esindaja;
- 8) valdkonna eest vastutav minister või tema nimetatud esindaja.

(2) Nõukogu kohtunikest liikmed, välja arvatud Riigikohtu esimehe, valib kohtunike täiskogu kolmeks aastaks. Üks esimese astme kohtunikest peab olema tsiviilvaldkonna kohtunik, üks süüteovaldkonna kohtunik ja üks halduskohtunik. Ühest kohtust ei saa nõukokku kuuluda rohkem kui üks kohtunik. Kohtu esimees ei või nõukokku kuuluda.

(3) Nõukogu kohtunikust liikme volitused lõpevad, kui ta vabastatakse kohtunikuametist, kui ta nimetatakse kohtu esimeheks või kui tema kui kohtuniku volitused peatuvad käesoleva seaduse § 58⁴ lõike 3 alusel.

(4) Nõukogu kohtunikust liikme äraolekul asendab teda kohtunike täiskogu valitud asendusliige. Asendamise korral ei pea järgima käesoleva paragrahvi lõike 2 teises ja kolmandas lauses sätestatud nõudeid. Asendamise korra kehtestab nõukogu.

(5) Nõukogu kohtunikest liikmete ja asendusliikmete valimise korra kehtestab kohtunike täiskogu.

(6) Esimese ja teise astme kohtute esimehed võivad nõukogu töös osaleda sõnaõigusega.

(7) Nõukogu juhib ja esindab nõukogu esimees, kes on Riigikohtu esimees. Esimehe asendamise kord määratakse kindlaks nõukogu kodukorras.

(8) Nõukogu on otsustusvõimeline, kui kohal on üle poole liikmetest. Nõukogu võtab otsuseid vastu kohalolijate häälteenamusega. Nõukogu täpsem töökorraldus nähakse ette kodukorras, mille nõukogu kinnitab oma koosseisu kahekolmandikulise häälteenamusega.

(9) Nõukogu vähendab oma kohtunikust liikme töökoormust, välja arvatud Riigikohtu esimehe töökoormust, õigusemõistmisel nõukogu liikme kohustuste täitmiseks vajalikus määras. Nõukogu liikmele hüvitatakse nõukogu töös osalemiseks vajalikud kulud.

(10) Nõukogu tegevuseks vajalik raha nähakse ette kohtuhaldusteenistuse eelarves.“;

66) paragrahv 41 tunnistatakse kehtetuks;

67) seadust täiendatakse §-dega 41¹ ja 41² järgmises sõnastuses:

„§ 41¹. Kohtute nõukogu pädevus

(1) Kohtute nõukogu:

- 1) suunab ja koordineerib kohtuasutuste haldamist ja arendamist;
- 2) kinnitab esimese ja teise astme kohtute arengukava;
- 3) teeb ettepanekuid kohtukorraldust, -teenistust ja -menetlusi reguleerivate õigusaktide eelnõude väljatöötamiseks ning annab nende kohta arvamusi;
- 4) kinnitab Justiits- ja Digiministeeriumi, kohtuhaldusteenistuse ja kohtu esimeeste koostatud kohtute grupi eelarve projekti ning liigendab riigieelarves märgitud kohtute grupi vahendid esimese ja teise astme kohtute ning kohtuhaldusteenistuse vahel;
- 5) korraldab kohtuasutuste eelarvevahendite kasutamist ja nende üle arvestuse pidamist;
- 6) kehtestab maakohtute, halduskohtute ja ringkonnakohtute kohtumajade täpsed asukohad ja kohtunike arvulise jagunemise kohtute ja kohtumajade vahel;
- 7) kehtestab kohtuasjade koormuse arvestamise meetoodika;
- 8) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtu esimehe ning teostab tema üle järelevalvet;
- 9) määrab kindlaks kohtuhaldusteenistuse ülesanded ja struktuuri ning teostab kohtuhaldusteenistuse üle teenistuslikku järelevalvet;
- 10) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtuhaldusteenistuse direktori;
- 11) kinnitab kohtute ja kohtuhaldusteenistuse töökorralduse ja omavahelise koostöö põhimõtted;
- 12) arutab Riigikohtu esimehe Riigikogule esitatavat ülevaadet kohtukorralduse, õigusemõistmise ja seaduste ühetaolise kohaldamise kohta.
- 13) teeb koolitusnõukogule ettepanekuid kohtunike iga-aastase koolitusprogrammi koostamiseks;
- 14) täidab muid seadusest tulenevaid ülesandeid.

(2) Nõukogu võib seaduse või muu õigusaktiga kohtule või kohtu esimehele pandud kohtuhaldusülesande anda üle kohtuhaldusteenistusele.

(3) Nõukogu otsused ja juhised ning koosolekute protokollid avaldatakse nõukogu veebilehel.

§ 41². Kohtuhaldusteenistus

(1) Kohtuhaldusteenistus on kohtuid teenindav õigusemõistmise volitusteta Tartu Ringkonnakohtu struktuuriüksus, mis täidab käesolevas seaduses sätestatud ning kohtute nõukogu antud ülesandeid.

(2) Kohtuhaldusteenistus on aruandekohustuslik kohtute nõukogu ees. Nõukogu võib anda kohtuhaldusteenistusele juhiseid.

(3) Kohtuhaldusteenistuse struktuuri ja koosseisu kinnitab kohtute nõukogu.

(4) Kohtuhaldusteenistust juhib kohtuhaldusteenistuse direktor, kelle nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtute nõukogu.

(5) Kohtuhaldusteenistuse direktor nimetatakse ametikohale viieks aastaks, kuid mitte rohkem kui kaheks ametiajaks järjest.

(6) Kohtuhaldusteenistuse direktor:

- 1) nimetab ametisse ja vabastab ametist kohtuhaldusteenistuse koosseisu kuuluvad ametnikud või sõlmib ja lõpetab töötajatega töölepingu.
- 2) annab kohtuhaldusteenistuse töö korraldamiseks teenistusalaseid akte;
- 3) täidab muid kohtute nõukogu poolt antud ülesandeid.

(7) Kohtuhaldusteenistuse ülesanded ja struktuur ning struktuuriüksuste pädevus sätestatakse kohtuhaldusteenistuse põhimääruses, mille kehtestab kohtute nõukogu.““;

68) paragrahvi 42 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtu struktuur, koosseis, kohtuteenistujate ülesanded, sisekorraeeskiri ja töökorraldus nähakse ette kohtu kodukorras. Kodukorra kehtestab kohtu eestseisus, kuulates enne ära kohtu üldkogu arvamuse. Maakohtu kinnistusosakonna, registriosakonna ja maa-, haldus- ja ringkonnakohtu kantselei kodukorra kehtestab valdkonna eest vastutav minister.““;

69) paragrahvi 42 lõikest 2¹ jäetakse välja tekstiosa „kohtuteenistujate ülesanded,““;

70) seadust täiendatakse §-ga 42¹ järgmises sõnastuses:

„§ 42¹. Kohtu arengukava

(1) Kohtu arengukava on tegevuskava, milles määratakse kindlaks esimese ja teise astme kohtute arengueesmärgid, jõudlus kohtumenetluse liikide kaupa, nende saavutamiseks kavandatavad tegevused ning vajalike ressursside ja rahastamise põhimõtted.

(2) Kohtu arengukava peab arvestama Riigikogu kinnitatud riigi pikaajalise arengustrateegia ja poliitika põhialuseid.

(3) Kohtu arengukava kehtestatakse vähemalt neljaks aastaks.““;

71) paragrahv 43 tunnistatakse kehtetuks;

72) seadust täiendatakse §-ga 43¹ järgmises sõnastuses:

„§ 43¹. Kohtu eelarve

(1) Kohtute grupi eelarve ja Riigikohtu eelarve võetakse vastu riigieelarve seaduses sätestatud korras.

(2) Kohtute grupi eelarve projekti valmistab ette kohtuhaldusteenistuse direktor koostöös kohtute esimeestega ning Justiits- ja Digiministeeriumiga. Kohtute nõukogu kinnitab kohtute grupi eelarve projekti.

(3) Kohtute grupi eelarvele lisatakse konkreetse eelarveaasta oodatavad tulemused lähtudes kohtute arengukavast.

(4) Riigikogus osaleb kohtute grupi eelarveläbirääkimistel ning esindab esimese ja teise astme kohtuid kohtute nõukogu esimees. Valdkonna eest vastutav minister osaleb Riigikogus sõnaõigusega.

(5) Kohtute nõukogu liigendab riigieelarves märgitud kohtute grupi vahendid administratiivselt ja majandusliku sisu järgi esimese ja teise astme kohtute ning kohtuhaldusteenistuse vahel. Nimetatud liigenduse valmistab ette kohtuhaldusteenistuse direktor koostöös kohtute esimeestega.

(6) Esimese ja teise astme kohtud ning kohtuhaldusteenistus koostavad käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud liigenduse alusel oma eelarved.

(7) Kohtute eelarved ja nende muudatused avaldatakse kohtute veebilehel.

(8) Eelarveaasta jooksul võib kohtute nõukogu muuta kohtute grupi liigendust, riigieelarve muutmisest tulenevalt, kohtu esimehe ja kohtuhaldusteenistuse direktori ettepanekul või mõjuval põhjusel enda algatusel.“;

73) paragrahvi 45 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Esimese ja teise astme kohtu esimehe kohustuste täitmise üle teostab järelevalvet kohtute nõukogu. Kohtute nõukogu võib nõuda kohtu esimehelt seletusi õigusemõistmise korrakohase toimimise ning eelarve täitmise kohta kohtus.“;

74) paragrahvi 45 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

75) paragrahvi 45¹ lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtute nõukogu kehtestab kohtuasja teise kohtusse lahendamiseks suunamise täpsemad põhimõtted.“;

76) paragrahvi 45² lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Massilisest sisserändest tingitud hädaolukorras väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse § 15⁴ lõike 4 või välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 36⁶ lõike 4

kohaselt laekunud teabe alusel võivad ringkonnakohtute esimehed ühise otsusega saata maakohtu või ringkonnakohtu kohtuniku tema nõusolekuta välismaalase kinnipidamise loa taotlusi ajutiselt läbi vaatama halduskohtusse, kui see on vajalik õigusemõistmise korrakohaseks toimimiseks. Halduskohtu koosseisu ajutiselt kaasatud kohtunik võib menetleda kõiki massilisest sisserändest tingitud hädaolukorra algusest alates Eestisse saabunud välismaalaste, sealhulgas rahvusvahelise kaitse taotlejate, kinnipidamise loa või selle pikendamise taotlusi.“;

77) paragrahvi 45² lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtute nõukogu kehtestab maakohtu ja ringkonnakohtu kohtuniku halduskohtu koosseisu ajutise kaasamise täpsemad põhimõtted.“;

78) seadust täiendatakse §-dega 45⁴ ja 45⁵ järgmises sõnastuses:

„§ 45⁴. Tarbijakrediidi asjade lahendamine

(1) Tarbijakrediidi asi on tsiviilasi, mille hagi esemeks on võlaõigusseaduse § 402 lõike 1 tähenduses tarbijakrediidilepingust või § 402 lõike 2 tähenduses elamukinnisvaraga seotud tarbijakrediidilepingust tulenev nõue.

(2) Tarbijakrediidi asja jaotamine toimub selle maakohtu kohtunike vahel ja vastavalt selle maakohtu tööjaotusplaanile, mille tsiviilvaldkonna kohtunike töökoormus on kohtute infosüsteemi andmete järgi kõige väiksem.

(3) Tarbijakrediidi asja kohtualluvus ega asja arutamise koht ei muutu, kohtunik menetleb tarbijakrediidi asja alluvusjärgse maakohtu kohtunikuna.

(4) Kui kohtunik arutab tarbijakrediidi asja maakohtus, mille tööpiirkonnas ei asu tema alaline teenistuskoht, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.

§ 45⁵. Vangistuse, aresti ja eelvangistuse täideviimise asjade lahendamine

(1) Vangistuse, aresti ja eelvangistuse täideviimise asi on haldusasi, kus lahendatakse vangistusseaduse § 2 tähenduses kinnipeetava, vangistusseaduse § 3 lõike 1 tähenduses arestialuse või vangistusseaduse § 4 lõike 1 tähenduses vahistatu kaebust vangla haldusakti või toimingu peale või vangla tekitatud kahju hüvitamiseks.

(2) Vangistuse, aresti ja eelvangistuse täideviimise asja jaotamine toimub selle halduskohtu kohtunike vahel ja vastavalt selle halduskohtu tööjaotusplaanile, mille kohtunike töökoormus on kohtute infosüsteemi andmete järgi kõige väiksem.

(3) Vangistuse, aresti ja eelvangistuse täideviimise asja kohtualluvus ei muutu, kohtunik menetleb vangistuse, aresti ja eelvangistuse täideviimise asja alluvusjärgse halduskohtu kohtunikuna.

(4) Kui kohtunik arutab vangistuse, aresti ja eelvangistuse täideviimise asja halduskohtus, mille tööpiirkonnas ei asu tema alaline teenistuskoht, hüvitatakse talle sõidu- ja majutuskulud, samuti muud lähetuskulud avaliku teenistuse seaduse § 44 lõike 5 alusel kehtestatud tingimustel ja korras.“;

79) paragrahvi 46 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Esimese ja teise astme kohtud esitavad kohtute nõukogule aruande õigusemõistmise korrakohasest toimimisest kohtus.“;

80) paragrahvi 46 tekst loetakse lõikeks 1 ja täiendatakse lõigetega 2–4 järgmises sõnastuses:

„(2) Kohtuhaldusteenistus esitab kohtute grupi tegevusaruande, eelarve ja oodatavate tulemuste täitmise aruande.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud aruannete vormid ja esitamise tähtajad kinnitab kohtute nõukogu.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohtute ja lõikes 2 nimetatud kohtute grupi aruanded avaldatakse kohtute veebilehel.“;

81) paragrahvi 49 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „sätestatud ülesandeid“ tekstiosaga „, samuti osaleda rahvusvaheliste organisatsioonide töös ning tegeleda õigusloome ja loomingulise tegevusega“;

82) paragrahvi 49 lõike 2 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) äriühingu juhatuse või nõukogu liige, välja arvatud juhul, kui tegu on tema enda või ühisvarasse kuuluva ainuosaluselise või enamusosalusega äriühinguga ja see tegevus ei kahjusta õigusemõistmist, ega välismaa äriühingu filiaali juhataja;“;

83) paragrahvi 53 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Avaliku konkursi halduskohtu, maakohtu tsiviil- või süüteovaldkonna ning ringkonnakohtu haldus-, kriminaal- või tsiviilkolleegiumi kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja kohtute nõukogu. Konkursi Riigikohtu kohtuniku vaba koha täitmiseks kuulutab välja Riigikohtu esimees.“;

84) paragrahvi 53 lõikest 4 jäetakse välja tekstiosa „või 58“;

85) paragrahvi 55 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Riigikohtu kohtuniku nimetab ametisse Riigikogu Riigikohtu esimehe ettepanekul. Riigikohtu esimees kuulab enne ära Riigikohtu üldkogu ja kohtute nõukogu arvamuse kandideerija kohta.“;

86) paragrahvi 57 lõiked 1 ja 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigikohtu üldkogu võib kohtuniku tema nõusolekul ja kohtute nõukogu ettepanekul määrata kohtunikuametisse teise sama astme või madalama astme kohtusse. Esimese astme kohtuniku võib kohtu esimees määrata tema nõusolekul alaliselt teenistusse teise kohtumajja, kuulanud ära kohtu eestseisuse arvamuse.

(1¹) Kui kohtu esimehe vaba ametikoht täidetakse käesoleva seaduse §-des 12, 20 ja 24 sätestatud korras, ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõiget 1. Kohtuniku üleviimise vormistab kohtute nõukogu otsusega.“;

87) paragrahvi 58⁴ lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kohtunik võib kohtu esimehe nõusolekul töötada tähtajaliselt juriidilisel tööl rahvusvahelises organisatsioonis või Euroopa Liidu liikmesriigi avalik-õigusliku ülikooli õigusteaduse õppejõuna. Kohtunik võib olla valitud või nimetatud ametikohale rahvusvahelises kohtuinstitutsioonis, Euroopa prokuröri või delegaatprokuröri ametikohale.“;

88) paragrahvi 58⁴ lõiked 5 ja 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kohtunik võib väljaspool kohut töötamise tähtaja jooksul või selle lõppedes pöörduda tagasi maakohtu tsiviil- või süüteovaldkonda, halduskohtusse või ringkonnakohtu või Riigikohtu kolleegiumi, teatades sellest vastava kohtu esimehele vähemalt kaks kuud ette.

(6) Kohtuniku tagasipöördumise järel võib käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 § 19 lõikes 2, § 23 lõikes 1 nimetatud kohtunike üldarv olla suurem kuni maa-, haldus- või ringkonnakohtus kohtunikukoha vabanemiseni ning seaduse § 25 lõikes 3 nimetatud kohtunike arv olla suurem kuni Riigikohtus kohtunikukoha vabanemiseni.“;

89) paragrahvi 60 lõiget 1 täiendatakse punktiga 4¹ järgmises sõnastuses:

„4¹) tagasisidevestluse kokkuvõte koos kohtuniku arvamusega tagasiside kohta;“;

90) paragrahvi 60 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtuniku isikutoimiku pidamist korraldab Riigikohus.“;

91) paragrahvi 73 lõikest 1 jäetakse välja tekstiosa „ja kohtunikuabi ettevalmistuskava täitjaid“;

92) seadust täiendatakse §-ga 74¹ järgmises sõnastuses:

„§ 74¹. Kohtuniku tagasisidevestlus

(1) Kohtunikule tagasiside andmine toimub kohtuniku vestlusel kõrgema astme kohtu kohtunikuga, et toetada kohtunikku tema erialateadmiste ja -oskuste täiendamisel.

(2) Ettepaneku tagasisidevestluse pidamiseks kõrgema astme kohtu kolleegiumi esimehele võib esitada:

- 1) Riigikohtu esimees esimese ja teise astme kohtu kohtuniku suhtes;
- 2) ringkonnakohtu esimees oma tööpiirkonna esimese astme kohtuniku suhtes;
- 3) esimese või teise astme kohtu esimees sama kohtu kohtuniku suhtes.

(3) Kõrgema astme kohtu kolleegiumi esimees võib kutsuda kohtuniku tagasisidevestluse ka enda algatusel.

(4) Tagasisidevestlusele kutsutud kohtuniku osalemine vestlusel on kohustuslik.

(5) Tagasisidevestlusest koostatakse kokkuvõte, mille kohta võib kohtunik, kellele tagasiside anti, esitada arvamuse.

(6) Kohtute nõukogu kehtestab kohtuniku tagasiside andmise täpsemad põhimõtted.“;

93) paragrahvi 75 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohtuniku, kolleegiumi esimehe ja osakonnajuhataja ametipalk ning lisatasu makstakse välja kohtu esimehe käskkirja alusel. Kohtu esimehe ametipalk ja lisatasu makstakse välja kohtuhaldusteenistuse direktori käskkirja alusel.“;

94) paragrahvi 76 lõige 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Valveaja eest makstava lisatasu arvestamise korra ja valveaja eest lisatasu maksmiseks ettenähtud kohtunike arvu kehtestab kohtute nõukogu.“;

95) paragrahvi 84 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kuni üheaastast erakorralist tasuta puhkust võib kohtunikule anda Riigikohtu esimees selle kohtu eestseisuse nõusolekul, kus kohtunik töötab.“;

96) paragrahvi 85 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Talaari kirjelduse kinnitab kohtute nõukogu.“;

97) paragrahvi 88 lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Distsiplinaarkaristus kustub, kui kohtunik ei ole kolme aasta jooksul pärast distsiplinaarkolleegiumi otsuse jõustumist toime pannud uut süütegu.“;

98) paragrahvi 99¹ lõiked 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunik vabastatakse ametist 68-aastaseks saamisel, kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud korras ei tõsteta kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära.

(2) Riigikohtu üldkogu võib kohtute nõukogu ning kohtuniku nõusolekul ja kohtu esimehe ettepanekul tõsta õigusemõistmise korrahase toimimise tagamiseks kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära kuni kahe aasta kaupa, kuid mitte rohkem kui kokku neli aastat.“;

99) paragrahvi 99¹ lõiked 3 ja 4 tunnistatakse kehtetuks;

100) paragrahvi 99¹ lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kohtuniku teenistusvanuse ülemmäära tõstmise korral loetakse kohtunik ametist vabastatuks tõstetud teenistusvanuse ülemmäära saabumisel.“;

101) seaduse 13. peatükk tunnistatakse kehtetuks;

102) paragrahvi 114¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kohtunikuabide koguarvu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega kohtute nõukogu ettepanekul.“;

103) paragrahvi 114¹ tekst loetakse lõikeks 1 ja täiendatakse lõikega 2 järgmises sõnastuses:

„(2) Kohtunikuabide jagunemise kohtute vahel otsustab kohtute nõukogu, kuulanud ära maakohtute esimeeste arvamuse.“;

104) paragrahvi 119 lõike 1 punkt 4 tunnistatakse kehtetuks;

105) paragrahvi 121 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtunikuabi annab ametisse astudes maakohtu esimehe ees järgmise vande: „Töotan olla ustav Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule korrale. Töotan täita oma ametiülesandeid südametunnistuse järgi kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseaduse ja seadustega.“;

106) paragrahvi 122¹ lõige 1 tunnistatakse kehtetuks;

107) seadust täiendatakse §-ga 122² järgmises sõnastuses:

„§ 122². Kohtunikuabi tagasisidevestlus

(1) Kohtunikuabiga peetava tagasisidevestluse eesmärgiks on toetada teda erialateadmiste ja -oskuste täiendamisel.

(2) Kohtunikuabile tagasiside andmine toimub kohtunikuabi vestlusel sama kohtu kohtunikuga, kes on selle kohtunikuabi suhtes pädev lahendama tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 663 lõikes 6 nimetatud määruskaebusi.

(3) Tagasisidevestluse pidamise otsustab selle käesoleva seaduse §-s 9¹ nimetatud osakonna juhataja, kelle osakonda kuuluvad käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud kohtunikud. Ta otsustab selle kas enda algatusel või sama või kõrgema kohtu esimehe või kolleegiumi esimehe ettepanekul või selle osakonna juhataja ettepanekul, kelle osakonna koosseisu kohtunikuabi kuulub.

(4) Tagasisidevestlusele kutsutud kohtunikuabi osalemine vestlusel on kohustuslik.

(5) Tagasisidevestlusest koostatakse kokkuvõte, mille kohta võib kohtunikuabi esitada arvamuse.

(6) Käesoleva seaduse § 74¹ lõikes 6 nimetatud põhimõtteid kohaldatakse ka kohtunikuabi tagasisidevestlusele.“;

108) paragrahvi 124 teksti täiendatakse pärast tekstiosa „§-s 58“ tekstiosaga „⁴“;

109) paragrahv 125 tunnistatakse kehtetuks;

110) paragrahvi 126 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

111) paragrahvi 127¹ tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohtute nõukogu võib kehtestada kohtuteenistujate ametiriietuse kirjelduse ning kandmise korra. Ametiriietuse kandmise kohustuse korral antakse ametiriietus kohtuteenistujale tasuta.“;

112) seadust täiendatakse §-dega 130³–130¹¹ järgmises sõnastuses:

„§ 130³. Kohtute nõukogu moodustamine

(1) Käesoleva seaduse §-s 40¹ sätestatud kohtute nõukogu alustab tööd 2026. aasta 1. juulil.

(2) Enne 2026. aasta 1. juulit kehtestab käesoleva seaduse § 40¹ lõikes 5 sätestatud kohtute nõukogu liikmete ja asendusliikmete valimise korra kohtute haldamise nõukoda.

§ 130⁴. Kohtuhaldusteenistuse moodustamine

Käesoleva seaduse §-s 41² sätestatud kohtuhaldusteenistus alustab tööd 2026. aasta 1. septembril.

§ 130⁵. Kohtuhaldusteenistuse direktori nimetamine

Käesoleva seaduse § 41² lõike 4 alusel nimetatakse kohtuhaldusteenistuse direktor ametisse hiljemalt 2026. aasta 1. septembriks.

§ 130⁶. Kohtu eestseisuse moodustamine

Käesoleva seaduse §-s 36¹ sätestatud kohtu eestseisus alustab tööd hiljemalt 2026. aasta 1. oktoobril.

§ 130⁷. Osakondade moodustamine

Käesoleva seaduse § 9¹ lõikes 1¹ sätestatud osakonnad alustavad tööd 2027. aasta 1. jaanuaril.

§ 130⁸. Tööjaotusplaani kinnitamine

Käesoleva seaduse § 37 lõikes 4¹ sätestatud tööjaotusplaani kinnitab kohtu eestseisus hiljemalt 2026. aasta 1. detsembriks.

§ 130⁹. Kohtudirektori volituste lõppemine

Enne 2026. aasta 1. septembrit nimetatud kohtudirektorite volitused kehtivad kuni 2026. aasta 31. augustini.

§ 130¹⁰. Kohtute haldamise nõukoja volituste lõppemine

Enne 2026. aasta 1. juulit kehtinud kohtute haldamise nõukoja volitused kehtivad kuni 2026. aasta 30. juunini.

§ 130¹¹. Rahvakohtunike institutsiooni kaotamine

(1) Käesoleva seaduse jõustumisel ametis olevate rahvakohtunike volitused lõppevad seaduse jõustumise päeval.

(2) Käesoleva seaduse jõustumise ajal kohtumenetluses olevates kohtuasjas, milles on osalenud rahvakohtunikud, jätkuvad rahvakohtunike ja varurahvakohtunike volitused kohtumenetluse lõpuni. Rahvakohtunikul on kohtulikul arutamisel kõik kohtuniku õigused.

(3) Rahvakohtunikele makstakse tasu nende kohtulikul arutamisel osalemise või varurahvakohtunikuna olemise eest vastavalt enne seaduse jõustumist kehtinud korrale.“.

§ 2. Avaliku teenistuse seaduse muutmine

Avaliku teenistuse seaduse § 11 lõike 6 kolmandas lauses, § 14 lõike 3 teises lauses, § 18 lõike 7 teises lauses, § 31 lõike 7 teises lauses ja § 63 lõike 2 kolmandas lauses asendatakse tekstiosa „valdkonna eest vastutav minister, kuulates ära kohtute haldamise nõukoja arvamuse“ tekstiosaga „kohtute nõukogu“.

§ 3. Halduskohtumenetluse seadustiku muutmine

Halduskohtumenetluse seadustiku § 17 lõike 3 esimeses lauses asendatakse tekstiosa „Justiits- ja Digiministeerium“ tekstiosaga „kohtute nõukogu“.

§ 4. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmine

Kaitseväe teenistuse seaduse § 39 lõike 1 punktis 7 asendatakse tekstiosa „kohtute haldamise nõukoda“ tekstiosaga „kohtute nõukogu“.

§ 5. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muutmine

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkt 26 tunnistatakse kehtetuks.

§ 6. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 18 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Maakohtus mõistab kriminaalasjas õigust maakohtunik ainuisikuliselt.“;

2) paragrahvi 18 lõiked 1¹ ja 2 tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 18 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui kriminaalasja kohtulik arutamine on aeganõudev, võib kohtumäärusega kaasata kohtuistungile varukohtuniku, kes viibib kohtuliku arutamise ajal istungisaalis. Kohtukoosseisust kohtuniku väljalangemise korral asendatakse ta varukohtunikuga.“;

4) paragrahvi 18 lõiked 5 ja 6 tunnistatakse kehtetuks;

5) seadust täiendatakse §-ga 510 järgmises sõnastuses:

„§ 510. Kriminaalasja saatmine esimese astme kohtule uueks arutamiseks erisused rahvakohtunike institutsioonist loobumisel

Tuvastades kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumise käesoleva seadustiku § 339 lõike 1 punktide 6–8 või 11 järgi, tühistades kohtuotsuse ja saates kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks samas kohtukoosseisus, ei saada ringkonnakohus kriminaalasja maakohtu koosseisule, milles osalesid rahvakohtunikud. Sellises olukorras mõistab maakohtunik õigust uuel arutamisel käesoleva seadustiku § 18 lõike 1 järgi.“.

§ 7. Raamatupidamise seaduse muutmine

Raamatupidamise seaduse § 2 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Riigiraamatupidamiskohustuslaseks on iga ministeerium ja Riigikantselei oma valitsemis- ja haldusala ulatuses ning põhiseaduslikud institutsioonid – Riigikogu, Vabariigi President, Riigikontroll, õiguskantsler ja Riigikohus ning esimese ja teise astme kohtud.“.

§ 8. Riigieelarve seaduse muutmine

Riigieelarve seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 2 lõike 2 punktid 1 ja 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„1) valitsusasutus ja valitsusasutuse hallatav riigiasutus (edaspidi *riigiasutused*);

2) Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontroll, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohus ja kohtute grupp, kuhu kuuluvad esimese ja teise astme kohtud (edaspidi *põhiseaduslikud institutsioonid*) ning nende haldusala asutused;“;

2) paragrahvi 26 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Riigieelarves liigendatakse vahendid eelarveklassifikaatori alusel administratiivselt Riigikogu Kantselei, Vabariigi Presidendi Kantselei, Riigikontrolli, Õiguskantsleri Kantselei, Riigikohtu, kohtute grupi ning ministeeriumide valitsemisalade vahel.“;

3) paragrahvi 26 lõike 5¹ sissejuhatav lauseosa muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Riigieelarves liigendatakse põhiseaduslike institutsioonide kulud ja ministeeriumi valitsemisala tulemusvaldkonna programmi tegevuse kulud täiendavalt riigiasutuste või riigiasutuste gruppide kaupa, eristades:“;

4) paragrahvi 35 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

5) paragrahvi 37 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 9. Riigivaraseaduse muutmine

Riigivara seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 3 lõike 1 punkt 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„10) põhiseaduslikud institutsioonid – Riigikogu, Vabariigi President, Riigikontroll, õiguskantsler, Riigikohus ning esimese ja teise astme kohtud“;

§ 10. Riigivastutuse seaduse muutmine

Riigivastutuse seaduse § 17 lõike 1 teises lauses asendatakse tekstiosa „Justiits- ja Digiministeeriumile“ tekstiosaga „kohtute nõukogule“.

§ 11. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2026. aasta 1. juulil.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 59, 66 ja 113 jõustuvad 2026. aasta 1. mail.